

בית הדין הצבאי המחוזי

מחוז שיפוטי דרום

בפני: אל"ם נועה זומר - שופטת

בעניין: התובע הצבאי (ע"י ב"כ, סרן אליסף מלמד)

נגד

הנאשם: ח/XXX טוראי ח' כ' (ע"י ב"כ, סרן אלישר פיינגרש)

הכרעת - דין

על-פי הודאתו, מורשע הנאשם בעבירה של שימוש בסם מסוכן לפי סעיף 7 (א) ו-(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, בהתאם לכתב האישום המתוקן ולפרטים הנוספים.

ניתנה היום, 30/10/2016, כ"ח בתשרי התשע"ז, והודעה בפומבי ובמעמד הצדדים.

(-)

שופטת

גזר - דין

1. הנאשם, טור' ח' כ', הורשע על-פי הודאתו בעבירה של שימוש בסם מסוכן מסוג קנאביס, בתדירות של שלוש פעמים בשבוע, בנסיבות אזרחיות, החל מיום 27/10/2014 ועד יום 25/03/2016. החקירה בעניינו נפתחה לאחר שבחיפוש שנערך בתיקו ע"ל-ידי משטרת ישראל, נתפס סם מסוכן מסוג קנאביס במשקל נטו של 0.33 גרם.

2. הנאשם גויס לצה"ל בחודש אוקטובר 2014, ושרת כטכנאי הנעה של ציוד ייעודי. לחובתו מספר לא מבוטל של עבירות משמעות, וכן הרשעה בבית דין, בעבירה של

היעדר מן השירות שלא ברשות. ביום 01/05/2016, במהלך מעצרו בתיק זה, הותאם לו פרופיל 21, על רקע התמכרות לקנאביס, והוא פוטר משירות ביטחון. בהסכמת הצדדים, שוחרר למעצר בית, והחל הליך של גמילה במרכז "חוסן" בבאר שבע, אותו סיים לאחרונה בהצלחה, בתום כחמישה חודשים. לאורך התקופה (1/ס-2/ס), דיווח מרכז הגמילה על השתתפות פעילה ומועילה של הנאשם בהליך. דגימות השתן שמסר היו נקיות מתוצרי חילוף חומרים של סם. במסגרת הגמילה, ועפ"י המלצת גורמי הטיפול, שוחרר ממעצר הבית, והשתלב בעבודה מסודרת בתחום האינסטלציה, באתרי בניה ברחבי הארץ. מעסיקו מציין כי המדובר בעובד חרוץ וממושמע (6/ס).

בדו"ח סיכום הטיפול ממרכז הגמילה (3/ס) נמסר כי הנאשם עבר שינוי מהותי ומשמעותי בחייו ובאופן בו הוא רואה את עתידו, והוא מסיים את הטיפול בהצלחה יתרה, לאחר שעמד באופן יוצא מן הכלל בכל המדדים הנבחנים בהליך.

3. הצדדים הגיעו להסדר טיעון, ביחס לרכיב המאסר בפועל (למשך 42 ימים, החופפים את תקופת מעצרו הממשי בתיק), בצד עונשי מאסר מותנים. המחלוקת שנתרה נוגעת לרכיב של פסילת רישיונות הנהיגה. בעוד התביעה סבורה, כי היבטי המניעה וההרתעה, של מי שעשה שימוש אינטנסיבי בסם מגיל 17, מחייבים פסילה – הרי שלדעת ההגנה, מנועה התביעה מלעתור לכך, בין משום שפסילת הרישיונות לא נכללה עוד בתנאים המגבילים, עם שחרורו של הנאשם ממעצר; בין משום שבתיקים אחרים, לא עתרה התביעה להשתתף רכיב עונשי זה; ובין משום שלכתחילה, ביצע הנאשם את השימושים כמי שהיה מכור לסם. כיום, היבטי השיקום, בראי עבודתו - אותה הוא עלול לאבד, אם לא יוכל לעשות שימוש ברכב - וקשריו החברתיים, מאפשרים להסתפק בפסילה מותנית בלבד, ככזו העונה על ההלימה, המניעה וההרתעה הנדרשות.

4. הנאשם, בעדותו, תיאר כי הרכב שרכש מחסכונויותיו משמש אותו להגעה לאתרים השונים של עבודתו. לרוב, הוא מבצע את המשימות שמטיל עליו המעסיק בצוותא עם עובד נוסף, והשניים נוסעים ברכבו מאתר אחד למשנהו. אמנם, העובד הנוסף מגיע לעבודה ברכבו של אביו, המועסק גם הוא במקום העבודה, אך האב עובד באתרים אחרים. גם לשניים מן העובדים הנוספים בעסק יש רכב, אך גם הם מצויים באתרים שונים. כאשר נשאל על האפשרות לשנות את הרכבם של צוותי העבודה, כך שתמיד יוכל אחד העובדים, שהוא בעל רכב, להסיע את חברו לצוות, גם אם רישונו של הנאשם עצמו ייפסל – השיב הנאשם כי לא העלה את הנושא בפני המעסיק. האחרון כלל אינו מודע לתיק המתנהל כנגד הנאשם, או להליך הגמילה שעבר, והוא אינו מעוניין לשתפו בכך. החשש הוא שהחשיפה (ובכל מקרה, פסילת

הרישיונות, ככל שתוטל) תביא לפיטוריו. מטעם זה, נמנעה ההגנה לערוך בירור עם המעסיק גם ביחס לנהיגה ברכב מסוים, במהלך שעות העבודה, בהקשר לאפשרות של סיוג הפסילה.

מעבר לאמור, תיאר הנאשם את משמעותו של הליך הגמילה עבורו, והשינוי שעבר בעקבותיו. הוא מעוניין לשמר את הישגיו בטיפול, ואמור להמשיך בתכנית מעקבית שהוצעה לו במרכז הגמילה. אם בעבר, השתמש בסמים כדי לשכוח אירועים שחוה, כיום הוא מתמודד מיד עם בעיות בהן הוא נתקל. הוא מעוניין להשקיע בעבודתו ולהקים בהמשך עסק עצמאי. עוד ניתק את קשריו עם חברים מן העבר, והוא מבלה היום זמן רב יותר עם משפחתו (ובין היתר, מסייע גם בנהיגה, מקום בו הדבר נדרש לבני המשפחה). לדבריו, "עברתי טיפול ענק וחבל לי להרוס את זה" – כאשר "אם ייקחו לי את הרישיון, יש משהו שיאבד בדרך". הוא מחזיק ברישיון נהיגה מזה כשלוש שנים, ללא עבירות תעבורה כלשהן. מאז שחרורו ממעצר, נהג ברכב מדי יום – לעבודה או למרכז הגמילה.

5. אביו של הנאשם, מר מ' כ', סיפר על השינוי המהותי שחל בבנו. הנאשם החל להתעניין בגלישה, והאב מלווה אותו אל חוף הים. בנו גם מסייע מדי פעם במטלות הנהיגה בבית. הוא ניתק את קשריו עם חברים קודמים, ויוצא לבלות עם אחיו (שהוא בעל רישיון). אם בעבר, לא התמיד בעבודות, הרי היום הוא זוכה לשבחי מעסיקו, שהוא ידידו של האב. בנו חוסך היום מן המשכורות אותן הוא מקבל, ולא מבזבז את כספיו כבעבר. הוא משמש מעין "מנהל קטן" במקום העבודה, ולדעתו של האב – אף שהדברים אינם ידועים לו כעובדה – לא יוכל להמשיך לעבוד שם ללא רישיון: "אני לא יודע כמה הוא [המעסיק] יוכל לכבד אותי ולהמשיך להעסיק אותנו". לדעת האב, רישיון הנהיגה והאפשרות לנהוג הם חלק בלתי נפרד מן התהליך שעבר הנאשם.

דיון והכרעה

6. מסמכי הטיפול והמעקב אחר הנאשם מדברים בעד עצמם. אם במהלך המעצר, ציין כי החל להשתמש בסמים בגיל 17, ומאז הפסיק את לימודיו, וחייו סבבו סביב השימוש בסמים, מבלי להתמודד עם קשיים ובעיות (ס/4) – הרי האיזון הרגשי, החברתי והתעסוקתי עליו מעידים אביו וגורמי הטיפול מלמד על שינוי מהותי שביצע בחייו. בראי האמור, סברתי כי הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים, לעניין רכיבי המאסר, משקף את היבטי השיקום, אל מול צרכי ההלימה וההרתעה, ועונה על האיזון הראוי שבין ההקלה שניתנה לנאשם לבין התועלת הציבורית שהייתה כרוכה בעריכת ההסדר (ראו, באופן כללי לגבי היחס שבין הסדרי טיעון לבין תיקון

113 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977, את ע"פ 512/13 פלוני נ' **מדינת ישראל** (04.12.2013), ואת ע"פ 3856/13 שי גוני נ' **מדינת ישראל** (03.02.2014).

7. אשר לפסילת הרישיונות: כפי שנפסק, "פסילת רישיון נהיגה בעקבות עבירות לפי פקודת הסמים המסוכנים נועדה הן למטרה מניעתית, שעניינה להרחיק מן הכביש משתמשים בסמים, והן למטרה הרתעתית" (ע/17,18/14 **סמל מחמד אבו זהרי נ' התצ"ר וערעור שכנגד**, בסעיפים 30-31 לפסק הדין, והאסמכתאות שם (2015)). אמנם, כפי שהדגיש הסניגור, השימוש בו הודה הנאשם בסמים לא היה כרוך בנהיגה (וכך היה גם תפקידו הצבאי, כפי שהסביר בעדותו), ואולם "הלכה פסוקה היא כי עונש הפסילה של רישיונות נהיגה בעבירות סמים אינו מותנה דווקא בזיקה ישירה בין מעשה העבירה לנהיגה ברכב, ותכליתו אף הלימה או הרתעה" (ע/45/16 **טור' מיכה כהן נ' התצ"ר**, בסעיף 9 לפסק הדין (2016). ראו גם ע"פ 4201/13 **עבד אל רחמן שרכס נ' מדינת ישראל**, בסעיף 10 לפסק הדין (29.05.2014)).

8. באותו אופן, ואף אם הנאשם נהג מדי יום ברכבו, מאז שוחרר מן המעצר, בלא שביצע עבירות כלשהן, לאחר שהליך הגמילה בעניינו הוכתר בהצלחה – הרי כידוע, תכלית הפסילה איננה מניעתית בלבד, אלא גם גמולית:

"המבקש יוצא מנקודת ההנחה כי המטרה היחידה של פסילת רישיון בגין עבירות סמים היא מניעתית, והסמכות להטיל עונש זה קיימת אך ורק כאשר בית המשפט מגיע למסקנה כי הנידון עודנו משתמש בסמים. כשלעצמי, איני סבורה בהכרח כי מטרת עונש זה מצומצמת רק להיבט המניעתי. אכן, ניתן להניח כי הרצון לשלול רישיונותיהם של עברייני סמים נובע גם מן הרצון להגן על הציבור מפני נהיגה מסוכנת תחת השפעת סמים (ראו: דברי ההסבר לסעיף 15 להצעת החוק לתיקון פקודת הסמים המסוכנים (מס' 3), התשמ"ח; ע"פ 10322/01 **אברהם גבריאל נ' מדינת ישראל** (לא פורסם, ניתן ביום 15.7.02)). אולם, ניתן לטעון טענה דומה לגבי עונש מאסר ולומר שמטרתו הינה להרחיק את העבריין מהחברה על מנת למנוע המשך הפגיעה בה. טענה שכזו היא ודאי נכונה, אך היא משקפת רק היבט אחד של התמונה העונשית. עונש המאסר בא לשרת מספר מטרות, ביניהן: גמול, הרתעה, שיקום ומניעה (ראו: ע"פ 4920/01 **מדינת ישראל נ פלוני** (לא פורסם, ניתן ביום 18.10.01)). עונש הפסילה גם הוא, בדומה ליתר דרכי הענישה, בא להשיג מספר מטרות. מוכנה אני להניח כי השיקול המניעתי בא לידי ביטוי בולט בשיקולי בית המשפט בבואו להטיל עונש זה, יותר מאשר, למשל, בבואו להטיל עונש הקנס. ברם, אין משמעות הדבר כי השיקול המניעתי הוא השיקול היחיד וההכרחי ששוקל בית המשפט, או אפילו השיקול הדומיננטי".

(רע"פ 5343/05 **מכלוף רווח נ' מדינת ישראל**, בסעיף 9 ואילך לפסק הדין (27.09.2005)).

הדברים יפים, ביתר שאת, נוכח תיקון 113 לחוק העונשין, הקובע את עקרון ההלימה כעקרון המנחה בענישה.

9. מובן, כי אבחון של הנאשם כמכור לקנאביס בתקופה בה בוצעו העבירות ישליך על מתחם העונש ההולם ברכיב הפסילה, בהיבט הסיבות שעמדו בבסיס השימוש בסם (סעיף 40ט(5) לחוק העונשין), או בהיבט יכולתו להימנע מן השימוש בסם (סעיף 40ט(7) לחוק). עוד מובן, כי הישגיו הרבים של הנאשם בהליך הגמילה ישפיעו על משך הפסילה, בתוך המתחם – כעניין של נטילת אחריות על המעשים, וחזרתו של הנאשם למוטב או מאמציו לעשות כן (סעיף 40יא(5) לחוק). אלא שהימנעות מפסילה בפועל, כלשהי, כעתירת ההגנה, איננה משקפת את העונש ההולם. אדרבא, כאמור בפרשת רווח הנ"ל, רכיב הפסילה עשוי לשמש כעונש משלים או חלופי לעונש מאסר. כאן, היבטי השיקום בעניינו של הנאשם הביאו לקיצור משך המאסר (ואף לשחרורו ממגבלה כלשהי על חירותו, בדמות מעצר הבית), כדי לאפשר לו להשתלב במקום העבודה וליצור קשרים חברתיים (כהמלצת גורמי הטיפול, ב-ס/2). ההסתפקות בימי מעצרו של הנאשם, חרף השימושים הרבים עד מאוד שביצע בקנאביס, ממועד גיוסו (ועוד קודם לכן, כנזכר לעיל) ועד למועד מעצרו, בלא שהיא מלווה ברכיב של פסילה ממשית, הייתה מביאה ל"חוסר איזון" (רע"פ 5343/05 **רווח הנ"ל**, בסעיפים 10-12 לפסק הדין (2005)). לא ראיתי מקום ליצור חוסר איזון כזה בין רכיבי הענישה, בדמות חריגה לצרכי שיקום - גם בהיבט הפסילה - ממתחם העונש ההולם, וזאת ממספר טעמים. ראשית, כמובא לעיל, לא הוצגה תשתית ראייתית לחשש כי פסילת הרישיונות תביא לפיטוריו של הנאשם (זאת, בניגוד למשל לתיק ז"י/509/07 **רב"ט טוניק**, אליו הפנה הסניגור, ושם הוצג מסמך של המעסיק בעניין זה). עדותו של הנאשם, בפני עצמה, אף מלמדת על אלטרנטיבות שיאפשרו את הגעתו לאתרים השונים בעבודתו, גם אם ייפסל מנהיגה לתקופה מסוימת. שנית, שקלתי את הזמן הקצר שחלף מאז ביצוע העבירות, ומאז השלמתו, בימים אלה ממש, של הליך הגמילה (בניגוד, למשל, לתיק מר/312/06 **טור' ביצו** אליו הפנה הסניגור, שם חלפו 4.5 שנים מאז בוצעו העבירות, וגם לתיק ז"י/509/07 **רב"ט טוניק הנ"ל**, שם חלפו כשנה וחודשיים מאז סיום העבירות). דומה, כי התחושה שהביע הנאשם, כאילו הישגיו הרבים בהליך הגמילה עומדים בסיכון אם ייפסלו רישיונותיו, היא היבט נוסף של הזמן הקצר שחלף מאז הושלם ההליך הטיפולי, ובטרם עמד למבחן בעולם המעשה.

10. בבדיקת "מדיניות הענישה הנהוגה", ככזו המשליכה על מתחם העונש ההולם (סעיף 40 לחוק העונשין), מצאתי להפנות לע/106/08 סמ"ר יובל בן מנחם נ' התצ"ר, שם אושרו 100 ימי מאסר ו-10 חודשי פסילת רישיונות, בגין 18 שימושים בקנאביס, בנסיבות אזרחיות (2008); ולע/76/13 התצ"ר נ' סמ"ר שגיא שרעבי, שם אושרו בדוחק 90 ימי מאסר, בגין שימושים רבים בנסיבות אזרחיות, בצד 5 שימושים בנסיבות צבאיות, תוך החמרת הפסילה מ-89 ימים ל-7 חודשים – "הן משום שבפסילה שהטיל בית-הדין קמא אין כדי לבטא את היבטי ההרתעה והמניעה הנדרשים בנסיבות העניין והן בראיית מכלול הענישה" (סעיף 9 לפסק הדין (2013)). עוד יש להזכיר את ע/51,52/12 רב"ט אביעד פרץ נ' התצ"ר וערעור שכנגד (2012), שם אושרו 12 חודשי פסילה, בצד 6 חודשי מאסר, בגין שימוש יומיומי בקנאביס ביחידה – הגם שדובר שם במי שהיה מיועד לשרת כנהג, והורשע לאחר ניהול הוכחות; וכן את ע/138,141/09 רב"ט ראובן פרץ נ' התצ"ר וערעור שכנגד, שם אושרו 3 חודשי פסילה, בצד 4 חודשי מאסר, בגין החזקה, לצריכה עצמית, של 32 גרם קנאביס, וכן החזקת כלים וסירוב להיבדק לשם גילוי שימוש בסמים (2010)).

במקרים אלה, אין המדובר במי שאובחנו כמכורים לסמים.

11. ההגנה טענה אמנם, כי התביעה איננה נוהגת לעתור לרכיב של פסילת רישיונות נהיגה בעניינם של מכורים לסם, תוך שהפנתה לתיקי ח"א/490/14; מר/456/14; ודר/56/15. אלא שהמדובר בעונשים שהוטלו במסגרת הסדר טיעון, ומשכך הם אינם יכולים לשמש תקדים (על ההנמקה העומדת מאחורי ההבחנה העונשית בין מי שמשפטו הסתיים במסגרת הסדר טיעון לבין מי שלא גובש הסדר טיעון בעניינו ראו ע/14,15/13 סמל יהב ביטון נ' התצ"ר וערעור שכנגד, בסעיף 72 לפסק הדין, והאסמכתאות שם (2013); וכן, למשל, ע/79/14 טורי מוחמד גדיר, בסעיף 17 לפסק הדין (2015)). זאת ועוד, התביעה, מצידה, הציגה הסדרי טיעון רבים שאכן כללו עתירה מוסכמת לפסילת רישיונות, גם בעניינם של מכורים לסם - צפ/520/15; דר/21/16; מטכ"ל 1036/15; דר/110/15; דר/92/14; מר/115/15; מטכ"ל/1255/12; צפ/463/12; מטכ"ל 506/14. לכך יש להוסיף את עניינם של טורי ביצצו ורב"ט טוניק הנ"ל, אליהם הפנתה ההגנה עצמה, ובהם נדחתה, בנסיבות אותם מקרים, העתירה להשית רכיב של פסילת רישיונות.

12. במכלול השיקולים, ותוך דגש על אבחון של הנאשם כמכור לקנאביס; ועל היעדרן של נסיבות מיוחדות לחומרה, הקשורות לתפקידו הצבאי או להדחתם של אחרים לשימוש בסם (בהבדל למשל מע/56,59/10 התצ"ר נ' רב"ט סחרוביץ, אליו הפנתה התביעה (2010)) - ראיתי לקבוע אפוא מתחם לפסילת הרישיונות, הנע בין 2 ל-7 חודשי פסילה בפועל. כמובא לעיל, לא מצאתי לסטות לקולא מן המתחם עקב

היבטי השיקום. עם זאת, לנוכח הליך הגמילה המרשים שעבר הנאשם, בצד הודאתו באשמה והיעדרן של הרשעות קודמות בעבירות סמים, ראיתי להסתפק ברף התחתון של הפסילה, בתוך מתחם הענישה (ראו בהקשר זה, באופן כללי, את ע"פ 2849/13 מדינת ישראל נ' טייצאו טגבה, בסעיפים 10 ו-14 לפסק הדין (13.08.2013)).

13. על הנאשם נגזרים אפוא העונשים הבאים:

1. ארבעים ושניים (42) ימי מאסר לריצוי בפועל, החופפים את ימי מעצרו.
2. שלושה (3) חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים (3), לבל יעבור כל עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, או עבירה לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013.
3. פסילה בפועל, מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה, צבאי ואזרחי, למשך חודשיים (2), שמניינה החל מיום 22.11.2016. על הנאשם להפקיד רשיונותיו בהתאם.

נוכח סיום ההליכים, בטל כל תנאי מגביל שהוטל על הנאשם. הערובה שהפקיד, בסך 500 ש"ח, תושב לו.

זכות ערעור כחוק.

ניתן והודע היום, 01/11/2016, בפומבי ובמעמד הצדדים.

(-)

שופטת

העתק נכון מן המקור

עו"ד יונתן רדה, סרן

ע. משפטי לנשיאת ביה"ד

חתימת המגיה

נערך על ידי ט.א.

תאריך הדפסה: 03/11/2016